

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 225/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], a maloletého [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených advokátom Mgr. Tomášom Dohálom, Lúčna 491, Trenčianska Turná, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 CoP 12/2015 z 30. septembra 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a maloletého [REDAKČIA], [REDAKČIA] o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], a maloletého

██████████ ██████████ (spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom Mgr. Tomášom Dohálom, Lúčna 491, Trenčianska Turná, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 CoP 12/2015 z 30. septembra 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovatelia boli účastníkmi konania vo veci starostlivosti o maloletého ██████████ ██████████ vedeného Okresným súdom Trenčín (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 34 P 96/2013. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 34 P 96/2013 z 5. decembra 2014 zamietol návrh otca na zapísanie maloletého dieťaťa na Základnú školu v ██████████. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„... že bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6. ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to tým, že konajúce všeobecné súdy neumožnili sťažovateľovi 2. uplatniť jeho právo byť v konaní vypočutý a povedať slobodne svoj slobodný názor. V dôsledku uvedeného sa všeobecné súdy stali sekundárnymi porušovateľmi základného práva sťažovateľa 2, ku ktorému patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, pričom toto porušenie vyplýva z toho, že všeobecné súdy súčasne primárne porušili ústavnoprocenčné princípy zaručené v čl. 46 až čl. 48 ústavy.“

V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia poukazujú na Všeobecný komentár č. 12 k právu dieťaťa byť vypočutý a Všeobecný komentár č. 14 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu, ktorý vydal Výbor pre práva dieťaťa Organizácie Spojených národov ako výkladové pravidlo k čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, a uvádzajú:

„Z dohovoru o právach dieťaťa, ktorý zaväzuje aj Slovenskú republiku, vyplýva pozitívny záväzok štátu urobiť opatrenia, prostredníctvom ktorých sa každému dieťaťu zabezpečí možnosť uplatniť svoje práva zaručené týmto dohovorom (II. ÚS 47/97). Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, súd môže jeho názor zisťovať, ak je s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť schopné samostatne ho vyjadriť, nielen jeho výsluchom na pojednávaní, ale aj prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí. Je vecou súdu, ktorý zo spôsobov na zistenie názoru maloletého dieťaťa v konaní zvolí (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 193/2007 z 1. mája 2008). Podobne túto povinnosť súdu upravuje ustanovenie § 100 ods. 3 OSP. V okolnostiach danej veci preto ústavný súd hodnotí nevykonanie dôkazu výsluchom maloletého dieťaťa ako účastníka konania prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí za postup, ktorým bola maloletému dieťaťu, t. j. sťažovateľke v 2. rade, odňatá možnosť konať pred súdom. (III. ÚS 454/2011).“

Podľa názoru sťažovateľov:

„Nevykonanie tohto dôkazu (zistenie názoru maloletých detí) za daných konkrétnych okolností treba považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu voči všetkým sťažovateľom. Vychádzajúc z uvedeného treba konštatovať, že vo vzťahu k uplatnenej námietke (nevypočutie názoru maloletých detí) sa rozsudok krajského súdu javí ako zjavne neodôvodnený, a preto z ústavno-právneho hľadiska neudržateľný... Z rozsudku krajského súdu totiž nevyplýva, aké názory maloletých detí boli prezentované, ale ani to, ako na ne bolo prihliadnuté, resp. či boli schopní samostatne vyjadriť svoj názor. (II. ÚS 97/2013).

Krajský súd v Trenčíne v predmetnej veci v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že čo sa týka nevypočutia maloletého, predmet a okolnosti tohto konania takýto úkon nevyžaduje. Pokiaľ nie je riešená otázka výberu z viacerých základných škôl, ktoré maloleté dieťa pozná z osobnej skúsenosti, alebo otázka významného negatívneho postoja dieťaťa k navštevovanej škole, nemá dieťa z čoho prijímať svoj vlastný záver k zmene školy.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľa žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa 1. a sťažovateľa 2. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 30. 09. 2015 č. k. 17 CoP/12/2015-224, porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, zo dňa 30. 09. 2015 č. k. 17 CoP/12/2015-22 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi 1. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1.000,- € od Krajského súdu v Trenčíne.

4. Sťažovateľovi 2. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1.000,- € od Krajského súdu v Trenčíne.

5. [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 284,08 € na účet advokáta Mgr. Tomáša Dohála.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v prvom rade konštatuje, že sťažovatelia sú v konaní pred ústavným súdom zastúpení advokátom, ktorý je v súlade § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08).

Ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde. Ak ide o sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, o ktorú zjavne ide aj v prípade sťažovateľov, musí obsahovať jednak všeobecné náležitosti uvedené v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti uvedené predovšetkým v § 50 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami na návrh na rozhodnutie (petit) vyplývajúcimi z § 56 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Z hľadiska predbežného prerokovania sťažnosti je podstatný najmä § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami vyplývajúcimi z § 56 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že sťažnosť sťažovateľov nespĺňa požiadavky kvalifikovanej sťažnosti, keďže k nej nie je pripojený relevantný dôkaz - kópia právoplatného rozsudku krajského súdu. Zároveň ústavný súd konštatuje, že ani prípadná výzva na doplnenie sťažnosti o zákonom predpísané náležitosti, t. j. o kópiu napadnutého rozsudku krajského súdu, by nemohla viesť k prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie vzhľadom na to, že bola podaná oneskorene.

Z § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že sťažnosť musí byť ústavnému súdu podaná v zákonom ustanovenej lehote. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom

zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Keďže sťažovatelia nepripojili k sťažnosti kópiu napadnutého (právoplatného) rozsudku krajského súdu, ústavný súd aj prostredníctvom okresného súdu zisťoval, kedy nadobudlo predmetné rozhodnutie právoplatnosť. Ústavný súd zistil a ustálil, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 23. decembra 2015, pričom sťažnosť sťažovateľov bola podaná na poštovú prepravu 24. februára 2016 (tak ako to vyplýva z potvrdenia prijímacej pošty) a ústavnému súdu bola doručená 26. februára 2016.

Podľa § 57 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

Podľa § 57 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Z uvedeného vyplýva, že dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu sťažovateľom uplynula 23. februára 2016, pričom tento deň nebol sobotou, nedeľou ani sviatkom. Ak teda sťažovatelia odovzdali sťažnosť na poštovú prepravu 24. februára 2016, urobili tak po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako podanú oneskorene.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2016